

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Posted on [Ιούνιος 21, 2015](#) |

ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΙΑΚΟΥΝΙΝ

I

«Μέχρι τώρα πιστεύαμε» γράφει η Montagne¹, «ότι οι πολιτικές και οι θρησκευτικές απόψεις ήταν ανεξάρτητες από την ιδιότητα του μέλους της Διεθνούς. Και σε ό,τι μας αφορά, επιμένουμε σε αυτή τη θέση». Θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε από πρώτη άποψη ότι ο κύριος Κουλερί² έχει δίκιο. Μια που στην πραγματικότητα, η Διεθνής, όταν δέχεται ένα νέο μέλος στους κόλπους της, δεν το ρωτάει αν πιστεύει ή όχι στο θεό, αν ανήκει στο τάδε ή το δείνα κόμμα ή, πάλι, αν δεν ανήκει σε κανένα. Το ρωτάει απλά: Είσαι εργαζόμενος ή αν δεν είσαι, επιθυμείς, αισθάνεσαι την ανάγκη να αγκαλιάσεις απόλυτα και με ειλικρίνεια την υπόθεση των εργαζομένων, να ταυτιστείς μαζί τους και να αποκλείσεις την εμπλοκή σου σε κάθε υπόθεση που είναι αντίθετη με τα συμφέροντά τους;

Αισθάνεσαι ότι οι εργάτες, που παράγουν όλο τον πλούτο του κόσμου, που είναι οι δημιουργοί του πολιτισμού και κατέκτησαν αυτοί όλες τις αστικές ελευθερίες, είναι σήμερα καταδικασμένοι στη φτώχεια, την άγνοια και τη σκλαβιά; Έχεις καταλάβει ότι ο βασικός λόγος για όλα τα κακά που υπομένουν οι εργάτες είναι η φτώχεια και ότι αυτή η φτώχεια, που είναι ο κλήρος όλων των εργαζομένων στον κόσμο, είναι η αναγκαία συνέπεια της σημερινής οικονομικής οργάνωσης της κοινωνίας και ειδικά της υποταγής της εργασίας, δηλαδή του προλεταριάτου, στο ζυγό του Κεφαλαίου, δηλαδή της μπουρζουαζίας; Έχεις καταλάβει ότι ανάμεσα στο προλεταριάτο και την μπουρζουαζία, υπάρχει ένας ανταγωνισμός που είναι αδιάλλακτος, γιατί προκύπτει από τις ίδιες τις κοινωνικές τους θέσεις; Ότι η ευδαιμονία της αστικής τάξης είναι ασυμβίβαστη με την ευημερία και την ελευθερία των εργατών, γιατί αυτή η ευδαιμονία δεν μπορεί να προέλθει από τίποτα άλλο εκτός από την υποταγή της εργασίας; Και ότι, για τον ίδιο λόγο, η ευδαιμονία και η ανθρώπινη αξιοπρέπεια των εργαζομένων μαζών απαιτούν με απόλυτο τρόπο την κατάργηση της μπουρζουαζίας ως χωριστής τάξης; Ότι, κατά συνέπεια, ο πόλεμος ανάμεσα στο προλεταριάτο και την μπουρζουαζία είναι μοιραίος και δεν μπορεί να τελειώσει με κανέναν άλλο τρόπο εκτός από την καταστροφή αυτής της τελευταίας;

Έχεις καταλάβει ότι κανένας εργάτης, όσο έξυπνος κι ενεργητικός κι αν είναι, δεν είναι ικανός να αγωνιστεί μόνος του ενάντια στην τόσο καλά οργανωμένη δύναμη των αστών, μια δύναμη που αντιπροσωπεύεται και προστατεύεται από την κρατική οργάνωση και όλα τα Κράτη; Ότι για να αποκτήσεις δύναμη, οφείλεις να ενωθείς, όχι με τους αστούς, κάτι που από τη μεριά σου θα ήταν μια εγκληματική ανοησία, αφού όλοι οι αστοί είναι, από την ίδια τους την υπόσταση ως αστοί, οι αδιάλλακτοι εχθροί μας, ούτε με τους αναξιόπιστους εργάτες που θα ήταν τόσο δειλοί ώστε να ζητιανεύουν χαμόγελα και φιλανθρωπίες από τους αστούς, αλλά με εργάτες αδιάβλητους, ενεργητικούς που θέλουν ειλικρινά αυτό που θέλεις κι εσύ; Έχεις καταλάβει ότι απέναντι στην τρομερή συμμαχία όλων των κυρίαρχων τάξεων, όλων των ιδιοκτητών, των καπιταλιστών και όλων των Κρατών του κόσμου, μια απομονωμένη εργατική ένωση, τοπική ή εθνική, ακόμα κι αν προέρχεται από τις πιο μεγάλες χώρες της Ευρώπης, δεν μπορεί ποτέ να θριαμβεύσει και ότι για να εναντιωθούμε σε αυτή την τρομερή συμμαχία και να θριαμβεύσουμε δε μας χρειάζεται τίποτα λιγότερο από την ένωση όλων των εργατικών οργανώσεων, τοπικών και εθνικών, σε μία οικουμενική οργάνωση, χρειάζεται μια Διεθνής Ένωση Εργαζομένων όλου του κόσμου; Αν το αισθάνεσαι, αν το έχεις καταλάβει καλά και αν θες πραγματικά όλα αυτά, έλα σε εμάς, όποιες κι αν είναι οι υπόλοιπες θρησκευτικές ή πολιτικές πεποιθήσεις σου.

Αλλά για να μπορέσουμε να σε δεχτούμε, πρέπει να μας υποσχεθείς ότι: Θα υποτάξεις από εδώ και στο εξής τα προσωπικά σου συμφέροντα, ακόμα και τα οικογενειακά, όπως επίσης και τις πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις σου, στο ανώτερο συμφέρον της οργάνωσής μας: τον αγώνα της εργασίας ενάντια στο κεφάλαιο και των εργαζομένων ενάντια στην μπουρζουαζία στο οικονομικό πεδίο. Δε θα συμβιβαστείς ποτέ με την μπουρζουαζία για λόγους προσωπικού συμφέροντος. Δε θα αναζητήσεις ποτέ την ατομική ανέλιξη για τον εαυτό σου και μόνο, έξω από την εργατική μάζα, κάτι που θα σε έκανε εσένα τον ίδιο καπιταλιστή και εχθρό και εκμεταλλευτή του προλεταριάτου. Γιατί η διαφορά ανάμεσα στον καπιταλιστή και τον εργαζόμενο είναι αυτή ακριβώς, ότι ο πρώτος αναζητά πάντα τα αγαθά έξω από το συλλογικό και ο δεύτερος δεν αποζητά να τα κατακτήσει παρά μόνο σε αλληλεγγύη με όσους εργάζονται και υπόκεινται την καπιταλιστική εκμετάλλευση. Θα μείνεις για πάντα πιστός στην εργατική αλληλεγγύη, καθώς η παραμικρή προδοσία αυτής της αλληλεγγύης θεωρείται από τη Διεθνή η πιο μεγάλη ατιμία που μπορεί ένας εργάτης να διαπράξει. Με μια λέξη, να αποδεχθείς ειλικρινά και απόλυτα τις γενικές μας αρχές και να αναλάβεις τη σημαντική ευθύνη να προσαρμόσεις στο εξής τη δράση σου και τη ζωή σου σε αυτές. Πιστεύουμε ότι οι ιδρυτές της Διεθνούς έδρασαν πολύ σοφά, όταν απάλειψαν από το πρόγραμμα της Οργάνωσης κάθε πολιτικό ή θρησκευτικό ζήτημα. Προφανώς δεν τους έλειπαν ούτε οι πολιτικές ούτε οι αντι-θρησκευτικές απόψεις, επέλεξαν ωστόσο να αποφύγουν να τις εντάξουν στο πρόγραμμα. Κι αυτό, γιατί ο βασικός στόχος τους ήταν πάνω από ο,τιδήποτε άλλο να ενώσουν τις εργατικές μάζες όλου του πολιτισμένου κόσμου σε μια κοινή δράση. Οφείλαν λοιπόν αναγκαστικά να ψάξουν μια κοινή βάση, μια σειρά από απλές αρχές, πάνω στις οποίες όλοι οι εργαζόμενοι, όποιες κι αν ήταν αρχικά οι πολιτικές και οι θρησκευτικές αποκλίσεις τους, αρκεί να ήταν εργαζόμενοι, δηλαδή να βίωναν την εκμετάλλευση, θα μπορούσαν να συμφωνήσουν. Αν είχαν υψώσει τη σημαία ενός πολιτικού ή αντιθρησκευτικού συστήματος, θα είχαν χωρίσει τους εργαζόμενους της Ευρώπης ακόμα περισσότερο, αντί να τους ενώσουν. Γιατί, εξαιτίας και της άγνοιας, η αλλοτριωτική προπαγάνδα που αναπτύχθηκε στον ύψιστο βαθμό από τους παπάδες, τις κυβερνήσεις και τα πολιτικά κόμματα -συμπεριλαμβανομένων και των πιο κόκκινων- έχει σκορπίσει ένα πλήθος λανθασμένων ιδεών στις εργατικές μάζες. Και οι μάζες αυτές παθιάζονται, δυστυχώς, ακόμα πολύ συχνά με ψέματα που άλλο στόχο δεν έχουν παρά να τις κάνουν να υπηρετούν εθελοντικά και ανόητα -και ενάντια στα δικά τους συμφέροντα- τα συμφέροντα των προνομιούχων τάξεων. Εξάλλου υπάρχουν ακόμα μεγάλες διαφορές στο επίπεδο βιομηχανικής, πολιτικής, διανοητικής και ηθικής ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων χωρών, ώστε να μην είναι εφικτό να ενωθούν σήμερα όλοι οι εργαζόμενοι πίσω από το ίδιο πολιτικό και αντιθρησκευτικό πρόγραμμα. Το να θέταμε τέτοια κριτήρια για την ένταξη στη Διεθνή, θα σήμαινε ότι θέλουμε να οργανώσουμε μια σέκτα κι όχι μια οικουμενική ένωση, θα σήμαινε ότι σκοτώνουμε τη Διεθνή. Υπάρχει ακόμα ένας λόγος για τον οποίον απαλείφθηκε από το πρόγραμμα της Διεθνούς κάθε πολιτική τάση. Μέχρι σήμερα, από το ξεκίνημα της ιστορίας, δεν υπήρξε πολιτική του λαού. Και με αυτή την έννοια, εννοούμε πολιτική για τα χαμηλά στρώματα του λαού, την εργατική πλέμπα, που θρέφει όλο τον κόσμο χάρη στην εργασία της. Υπήρξε μόνο πολιτική των προνομιούχων τάξεων. Αυτές οι τάξεις επωφελήθηκαν από τη χειρωνακτική δύναμη του λαού για να αλληλοεκθρονίζονται και να κάθονται η μία στη θέση της άλλης. Ο λαός από τη μεριά του, αν πήρε κάποτε το μέρος του ενός ή του άλλου, το έκανε μόνο με την αμυδρή ελπίδα ότι κάποια από αυτές τις πολιτικές επαναστάσεις, από τις οποίες καμία δεν έγινε χωρίς αυτόν αλλά καμία δεν έγινε γι' αυτόν, θα επέφερε κάποια ανακούφιση στην αιώνια φτώχεια και σκλαβιά του. Ακόμα και η μεγάλη Γαλλική Επανάσταση τον εξαπάτησε. Σκότωσε την αριστοκρατία των

ευγενών και έβαλε στη θέση της την αστική τάξη. Ο λαός δεν αποκαλείται πλέον σκλάβος ή υπηρέτης, διακηρύσσεται ότι ο καθένας γεννιέται ελεύθερος, αλλά στην πράξη η σκλαβιά και η φτώχεια έμειναν ίδιες. Και θα μένουν για πάντα ίδιες όσο οι λαϊκές μάζες θα συνεχίζουν να γίνονται όργανα στην αστική πολιτική, όπως κι αν αυτή ονομάζεται: συντηρητική, φιλελεύθερη, προοδευτική, ριζοσπαστική, ακόμα κι αν εμφανίζεται ως η πιο επαναστατική του κόσμου. Γιατί όλη αυτή η αστική πολιτική, όποιο κι αν είναι το χρώμα και το όνομά της, στο βάθος της έχει έναν και μοναδικό στόχο: τη διατήρηση της αστικής κυριαρχίας. Και η αστική κυριαρχία είναι η σκλαβιά του προλεταριάτου. Τι έπρεπε επομένως να κάνει η Διεθνής; Έπρεπε πρώτα απ' όλα να αποσπάσει τις εργατικές μάζες από την αστική πολιτική, έπρεπε να απαλείψει από το πρόγραμμά της όλα τα αστικά πολιτικά προγράμματα. Αλλά την εποχή της ίδρυσής της, δεν υπήρχε στον κόσμο άλλη πολιτική από αυτήν της εκκλησίας, της μοναρχίας, της αριστοκρατίας και της αστικής τάξης. Αναντίρρητα, η πολιτική αυτής της τελευταίας ήταν πιο φιλελεύθερη και πιο ανθρώπινη από τις υπόλοιπες. Όλες όμως ήταν συγκροτημένες πάνω στην εκμετάλλευση των εργατικών μαζών και δεν είχαν στην πραγματικότητα άλλο σκοπό παρά να διεκδικήσουν το μονοπώλιο αυτής της εκμετάλλευσης. Η Διεθνής έπρεπε επομένως να ξεκινήσει από το καθάρισμα του τοπίου. Και όπως κάθε πολιτική που γίνεται από τη σκοπιά της απελευθέρωσης της εργασίας στιγματίστηκε από αντιδραστικά στοιχεία. Έπρεπε λοιπόν πρώτα να αποδιώξει από μέσα της όλα τα γνωστά πολιτικά συστήματα, προκειμένου να οικοδομήσει, πάνω στα ερείπια του αστικού κόσμου, την αληθινή πολιτική των εργαζομένων, την πολιτική της Διεθνούς Ένωσης.

II

Οι ιδρυτές της Διεθνούς Ένωσης των Εργαζομένων λειτούργησαν με ακόμα μεγαλύτερη σοφία αποφεύγοντας να θέσουν πολιτικές και φιλοσοφικές αρχές στη βάση της οργάνωσης και δίνοντάς της αρχικά ως μοναδικό θεμέλιο την πάλη, την αποκλειστικά οικονομική πάλη της εργασίας ενάντια στο Κεφάλαιο. Το έκαναν αυτό, έχοντας τη βεβαιότητα ότι από τη στιγμή που ένας εργάτης θα έμπαινε σε αυτήν τη διαδικασία, από τη στιγμή που θα αποκτούσε συνείδηση τόσο του δίκιου του όσο και της αριθμητικής του δύναμης και θα καταπιανόταν μαζί με τους συναδέλφους του σ' έναν αλληλέγγυο αγώνα ενάντια στην αστική εκμετάλλευση, θα κατέληγε αναγκαστικά, από την ίδια τη δύναμη των πραγμάτων, και από την εξέλιξη που θα είχε ένας τέτοιος αγώνας, στο να συναντηθεί σύντομα με όλες τις πολιτικές, σοσιαλιστικές και φιλοσοφικές αρχές της Διεθνούς. Οι αρχές αυτές, άλλωστε, δεν είναι στην πράξη τίποτα άλλο από την ακριβή παρουσίαση του σημείου από το οποίο ξεκινά, του στόχου της. Αυτές τις αρχές τις εκθέσαμε στα τελευταία τεύχη μας³. Από κοινωνική και πολιτική άποψη έχουν ως αναγκαία συνέπεια την κατάργηση των τάξεων και επομένως και της αστικής τάξης που είναι κυρίαρχη σήμερα. Επίσης, την κατάργηση των εδαφικών Κρατών και των πολιτικών Πατρίδων και την εγκαθίδρυση, πάνω στα ερείπιά τους, της μεγάλης διεθνούς ομοσπονδίας όλων των παραγωγικών, εθνικών και τοπικών ομάδων. Από φιλοσοφική άποψη, καθώς κατευθύνονται προς την πραγμάτωση του ανθρώπινου ιδανικού, της ανθρώπινης ευτυχίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της ελευθερίας πάνω στη Γη, τείνουν επίσης να καταστήσουν άχρηστα και όλα τα επουράνια συμπληρώματα και όλες τις ψευδαισθήσεις για έναν άλλο καλύτερο κόσμο. Επομένως, έχουν ως εξίσου αναγκαστική συνέπεια την κατάργηση όλων των θρησκευτικών συστημάτων και λατρειών. Γνωστοποιείστε πρώτα απ' όλα αυτούς τους δύο στόχους σε αγράμματους εργάτες, διαλυμένους από την καθημερινή δουλειά και εξαχρειωμένους, φυλακισμένους, για να το πούμε έτσι, από τις φαύλες θεωρίες που η κυβέρνηση μαζί με όλες τις προνομιούχες κάστες, παπάδες, ευγενείς, αστούς τους ταΐζουν με τα δύο χέρια και ένα μόνο πράγμα θα καταφέρετε: να τους τρομάξετε. Ίσως να σας διώξουν, χωρίς να αμφιβάλλουν ότι όλες αυτές οι ιδέες δεν είναι τίποτε άλλο παρά η πιο πιστή έκφραση των άμεσων συμφερόντων τους, ότι αυτοί οι σκοποί κουβαλάνε μέσα τους την πραγμάτωση των πιο ακριβών επιθυμιών τους. Και ότι, αντίθετα, οι θρησκευτικές και οι πολιτικές προκαταλήψεις, στο όνομα των οποίων θα σας διώξουν, είναι η άμεση αιτία της διαίωσης της σκλαβιάς και της φτώχειας τους. Πρέπει να κάνουμε ένα διαχωρισμό ανάμεσα στις προκαταλήψεις των λαϊκών μαζών και τις προκαταλήψεις των προνομιούχων τάξεων. Οι προκαταλήψεις των μαζών, όπως μόλις είπαμε, στηρίζονται απλά στην άγνοιά τους και είναι αντίθετες από τα συμφέροντά τους, ενώ εκείνες της αστικής τάξης βασίζονται ακριβώς στα συμφέροντά της. Κι αν διατηρούνται σε πείσμα της αστικής επιστήμης, αυτό οφείλεται στον εγωισμό της μπουρζουαζίας. Ο λαός θέλει αλλά δεν ξέρει. Η αστική τάξη ξέρει, αλλά δε θέλει. Ποιος από τους δύο είναι η ανίατη περίπτωση; Η αστική τάξη, χωρίς την παραμικρή αμφιβολία. Γενικός κανόνας: Δεν μπορούμε να αλλάξουμε παρά εκείνους που νιώθουν την ανάγκη να αλλάξουν, εκείνους που φέρουν ήδη ενστικτωδώς μέσα τους, μέσα στη φτώχεια της θέσης τους, είτε εξωτερικά είτε εσωτερικά, αυτά που θέλουμε να τους δώσουμε. Ποτέ δε θα αλλάξουμε αυτούς που δεν αποδέχονται τη σημασία καμίας αλλαγής, ούτε εκείνους που ακόμα κι αν θέλουν να βγουν από μια

θέση που δεν τους αφήνει ικανοποιημένους, σπρώχνονται από τη φύση των ηθικών, πνευματικών και κοινωνικών τους συνηθειών να ψάξουν έναν κόσμο διαφορετικό από αυτόν των ιδεών μας. Μετατρέψτε, σας προκαλώ, σε σοσιαλιστή έναν ευγενή που λατρεύει τον πλούτο, έναν αστό που του αρέσει να παριστάνει τον ευγενή ή ακόμη κι έναν εργάτη που θέλει με όλη τη δύναμη της ψυχής του να γίνει αστός! Αλλάξτε έναν πραγματικό ή κατά φαντασία αριστοκράτη του πνεύματος, ένα σοφό ή ημίσοφο ή ένα σοφό κατά το ένα τέταρτο, το ένα δέκατο, ή το ένα εκατοστό, που όλο επιστημονική φιγούρα, μόνο και μόνο επειδή είχε την ευτυχία να καταλάβει σωστά ή λάθος μερικά βιβλία, αντιμετωπίζει με αλαζονική περιφρόνηση τις αγράμματα μάζες και φαντάζεται ότι έχει το καθήκον να συγκροτήσει μαζί με τους άλλους μια νέα κυρίαρχη κλάση, δηλαδή μια εκμεταλλευτική κλάση. Καμία επιχειρηματολογία και καμία προπαγάνδα δε θα είναι ποτέ σε θέση να αλλάξει αυτούς τους δύστυχους. Για να πεισθούν υπάρχει ένα μόνο μέσο: η πράξη, η καταστροφή και της πιθανότητας ακόμα να υπάρχουν προνομιούχες καταστάσεις, η εξαφάνιση κάθε κυριαρχίας και κάθε εκμετάλλευσης. Μόνο η κοινωνική επανάσταση, εκκαθαρίζοντας όλα αυτά που δημιουργούν την ανισότητα στον κόσμο, θα τους δώσει ήθος, υποχρεώνοντάς τους να αναζητήσουν την ευτυχία στην ισότητα και την αλληλεγγύη. Ωστόσο, υπάρχουν και σοβαροί εργάτες. Λέγοντας σοβαροί εννοούμε όλους αυτούς που είναι πραγματικά διαλυμένοι από το βάρος της δουλειάς, όλους αυτούς των οποίων η θέση είναι τόσο επισφαλής και τόσο άθλια που κανένας δεν μπορεί καν να σκεφθεί, παρά μόνο σε πολύ έκτακτες περιστάσεις, ότι μπορεί να κερδίσει για τον εαυτό του και μόνο, στις σημερινές οικονομικές συνθήκες και το σημερινό κοινωνικό περιβάλλον, μια καλύτερη θέση, να γίνει, για παράδειγμα, με τη σειρά του, αφεντικό ή σύμβουλος του Κράτους. Θα κατατάξουμε πιθανότατα επίσης σ' αυτή την κατηγορία τους εκλεκτούς και μεγαλόψυχους εργάτες που, παρά το ότι έχουν τη δυνατότητα να ανέλθουν ατομικά, πέρα από την εργατική τάξη, δεν θέλουν να την εκμεταλλευτούν, προτιμώντας να υποφέρουν για κάποιον καιρό ακόμα, αλληλέγγυοι με τους συντρόφους τους στη φτώχεια και την εκμετάλλευση από τους αστούς, παρά να γίνουν εκμεταλλευτές οι ίδιοι. Αυτοί δεν υπάρχει λόγος να αλλάξουν. Είναι ήδη καθαροί σοσιαλιστές. Μιλάμε για τη μεγάλη εργατική μάζα που, εξαντλημένη από την καθημερινή της εργασία, μένει αδαής και άθλια. Αυτή, όποιες κι αν είναι οι πολιτικές και οι θρησκευτικές πεποιθήσεις με τις οποίες τη διέφθειραν και ως ένα βαθμό κατάφεραν να περάσουν στη συνείδησή της, είναι σοσιαλιστική χωρίς να το ξέρει. Είναι σοσιαλιστική στο βάθος των ενστίκτων της και από τη δύναμη της ίδιας της θέσης της. Και είναι πιο σοβαρά, πιο πραγματικά σοσιαλιστική από όσο είναι όλοι μαζί οι επιστήμονες και αστοί σοσιαλιστές που υπάρχουν. Είναι σοσιαλιστική από όλες τις συνθήκες της υλικής της ύπαρξης, από όλες τις ανάγκες του είναι της. Αυτό που λείπει από τους εργάτες δεν είναι, στην πραγματικότητα, ο πόθος για το σοσιαλισμό, είναι η σοσιαλιστική σκέψη. Αυτό που κάθε εργάτης διεκδικεί στο βάθος της καρδιάς του: μια ολοκληρωμένη ανθρώπινη ύπαρξη με υλική ευημερία και πνευματική ανάπτυξη, βασισμένη στη δικαιοσύνη, δηλαδή στην ισότητα και την ελευθερία του καθενός και όλων στην εργασία. Αυτό το αυθόρμητο ιδανικό που είναι κοινό σε όλους αυτούς που ζουν από την εργασία τους δεν μπορεί φυσικά να πραγματοποιηθεί στο σημερινό πολιτικό και κοινωνικό κόσμο, που είναι χτισμένος πάνω στην αδικία και την κυνική εκμετάλλευση της εργασίας των μαζών. Επομένως, κάθε σοβαρός εργάτης είναι απαραίτητα ένας σοσιαλιστής επαναστάτης, εφόσον η χειραφέτησή του δεν μπορεί να προκύψει παρά μέσα από την ανατροπή όλων όσων ισχύουν σήμερα. Ή αυτή η οργάνωση της αδικίας, με όλη τη μύστρα των ανισοβαρών νόμων και των προνομιακών θεσμών, θα αφανιστεί ή οι εργατικές μάζες θα μείνουν καταδικασμένες στην αιώνια σκλαβιά. Ίδου η σοσιαλιστική σκέψη, της οποίας το σπέρμα βρίσκεται μέσα στο ένστικτο κάθε σοβαρού εργάτη. Ο στόχος, επομένως, είναι να του δοθεί η συνείδηση αυτών που θέλει, να γεννηθεί μέσα του μια σκέψη που να αντιστοιχεί στα ένστικτά του. Από τη στιγμή που η σκέψη των εργατικών μαζών θα υψωθεί στο επίπεδο των ενστίκτων τους, η θέλησή τους θα πάρει μορφή και η δύναμή τους θα γίνει ακαταμάχητη. Τι είναι αυτό που εμποδίζει ακόμα την ταχύτερη ανάπτυξη αυτής της σωτήριας σκέψης στις εργατικές μάζες; Πιθανότατα η άγνοιά τους και σε μεγάλο βαθμό οι πολιτικές και θρησκευτικές προκαταλήψεις με τις οποίες οι ενδιαφερόμενες τάξεις προσπαθούν ακόμα και σήμερα να συσκοτίσουν τη φυσική τους συνείδηση και το μυαλό τους. Πώς θα αφανίσουμε αυτή την άγνοια, πώς θα διαλύσουμε αυτές τις ολέθριες προκαταλήψεις; Με την εκπαίδευση και την προπαγάνδα; Είναι πιθανότατα σπουδαία και ωραία μέσα. Αλλά στη σημερινή κατάσταση των εργατικών μαζών είναι ανεπαρκή. Ο απομονωμένος εργάτης είναι τόσο διαλυμένος από τη δουλειά και τα καθημερινά βάσανά του, που δεν έχει πολύ χρόνο για να αφιερώσει στην εκπαίδευσή του. Και άλλωστε, ποιος θα την κάνει αυτή την προπαγάνδα; Μήπως οι λίγοι ειλικρινείς σοσιαλιστές που προέρχονται από την αστική τάξη, οι οποίοι πιθανότατα είναι γεμάτοι θαραλλέα θέληση, αλλά αφενός είναι πολύ λίγοι για να δώσουν στην προπαγάνδα την έκταση που χρειάζεται και αφετέρου ανήκουν εκ θέσεως σε έναν άλλο κόσμο από αυτόν των εργατών που τους ακούει -λιγότερο ή περισσότερο δίκαια- με δυσπιστία;

«Η απελευθέρωση των εργαζομένων, πρέπει να είναι το έργο των εργαζομένων των ίδιων», λέει το προοίμιο του Γενικού Καταστατικού μας. Κι έχει χίλιες φορές δίκιο να το λέει. Αυτή είναι η βασική αρχή της μεγάλης μας Ένωσης. Αλλά ο εργατικός κόσμος είναι γενικά αμόρφωτος, του λείπει ακόμα εντελώς η θεωρία. Του μένει λοιπόν ένας μοναδικός δρόμος, αυτός της απελευθέρωσής του μέσω της πράξης. Ποια πρέπει, όμως, να είναι η πράξη αυτή; Μία μόνο υπάρχει. Είναι αυτή του αλληλέγγυου αγώνα των εργατών ενάντια στα αφεντικά. Είναι οι συνδικαλιστικές ενώσεις, η οργάνωση και η ομοσπονδία των ταμείων αντίστασης.

III

Αν η Διεθνής φάνηκε αρχικά συγκαταβατική απέναντι στις καταστρεπτικές και στις αντιδραστικές ιδέες, είτε πολιτικές είτε θρησκευτικές, που μπορεί να ευδοκιμούν στους κόλπους των εργατών, αυτό δεν έγινε καθόλου από αδιαφορία απέναντι σε αυτές τις ιδέες. Δεν μπορούμε να της χρεώσουμε αδιαφορία, γιατί τις ιδέες αυτές τις μισεί και τις αποκρούει με όλη τη δύναμη της ύπαρξής της. Κάθε αντιδραστική ιδέα σημαίνει στην πραγματικότητα ανατροπή των αρχών της Διεθνούς, όπως εξηγήσαμε προηγουμένως. Αυτή η συγκατάβαση, ως το επαναλάβουμε ακόμα μία φορά, υπαγορεύεται από μια βαθιά σοφία. Γνωρίζοντας με σιγουριά ότι κάθε σοβαρός εργάτης είναι και ένας σοσιαλιστής, εξαιτίας όλων των σύμφυτων με την άθλια θέση του αναγκών, και ότι οι αντιδραστικές ιδέες του, αν έχει τέτοιες, είναι αποτέλεσμα της άγνοιάς του, υπολογίζουμε στη συλλογική εμπειρία που αποκλείεται να μην την αποκτήσει μέσα στη Διεθνή και κυρίως στην ανάπτυξη της συλλογικής πάλης των εργαζομένων ενάντια στα αφεντικά για να τον λυτρώσει από αυτές τις ιδέες. Από τη στιγμή που ένας εργάτης αποκτά πίστη στη δυνατότητα ενός ριζοσπαστικού μετασχηματισμού της οικονομικής κατάστασης, ενωμένος με τους συντρόφους του, αρχίζει να αγωνίζεται σοβαρά για τη μείωση των ωρών εργασίας του και για την αύξηση του μισθού του. Από τη στιγμή που αρχίζει να ενδιαφέρεται ζωηρά γι' αυτό τον εντελώς υλικό αγώνα, μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι θα εγκαταλείψει σύντομα όλες τις ουράνιες προκαταλήψεις και θα μάθει να υπολογίζει ολοένα και περισσότερο στη συλλογική δύναμη των εργαζομένων, θα απαρνηθεί με τη θέλησή του τη βοήθεια του ουρανού. Ο σοσιαλισμός θα πάρει τη θέση που είχε κάποτε μέσα του η θρησκεία. Το ίδιο θα συμβεί και με την αντιδραστική πολιτική. Αυτή θα χάσει το βασικότερό της στήριγμα, μόλις η εργατική συνείδηση απελευθερωθεί από τη θρησκευτική καταπίεση. Από την άλλη πλευρά, η οικονομική πάλη, καθώς θα απλώνεται ολοένα και περισσότερο, θα κάνει τον εργάτη να γνωρίζει όλο και πιο πολύ, με τον πρακτικό τρόπο και την συλλογική εμπειρία, που είναι πάντα πιο διδακτική από τη μεμονωμένη εμπειρία, τους πραγματικούς του εχθρούς που είναι οι προνομιούχες τάξεις, συμπεριλαμβανομένων του κλήρου, της μπουρζουαζίας, των ευγενών και του Κράτους. Αυτό το τελευταίο βρίσκεται εκεί μόνο για να προστατεύει τους προνομιούχους αυτών των τάξεων και παίρνει αναγκαστικά πάντα το μέρος τους ενάντια στο προλεταριάτο. Όταν θα μπει έτσι στον αγώνα, ο εργάτης θα καταλήξει οπωσδήποτε να κατανοήσει τον αδιάλλακτο ανταγωνισμό που υπάρχει ανάμεσα σε αυτά τα υποχείρια της αντίδρασης και τα δικά του ευγενικά ανθρώπινα συμφέροντα. Φθάνοντας σε αυτό το σημείο, δε θα διστάσει να αναγνωρίσει τον εαυτό του σαφώς ως ένα επαναστάτη σοσιαλιστή. Δε συμβαίνει το ίδιο με τους αστούς. Όλα τους τα συμφέροντα είναι αντίθετα στον οικονομικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Και αν οι ιδέες τους είναι επίσης αντίθετες, αν οι ιδέες τους είναι αντιδραστικές ή, όπως το ονομάζουν ευγενικά σήμερα, μετριοπαθείς, αν το μυαλό και η καρδιά τους απορρίπτουν αυτήν τη μεγάλη πράξη δικαιοσύνης και ελευθερίας που ονομάζεται κοινωνική επανάσταση, εάν νιώθουν τρόπο για την πραγματική κοινωνική ισότητα, δηλαδή την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ισότητα ταυτόχρονα, εάν στο βάθος της ψυχής τους θέλουν να κρατήσουν για αυτούς, για την τάξη τους και για τα παιδιά τους, τότε ένα πράγμα πρέπει να κάνουμε. Πρέπει να τους κρατήσουμε μακριά από τη Διεθνή, γιατί αν ποτέ έμπαιναν μέσα, θα ήταν για να τη διαφθείρουν και να τη βγάλουν από το δρόμο της. Εξάλλου υπάρχει ένα αλάθητο σημάδι από το οποίο οι εργάτες μπορούν να καταλάβουν αν ένας αστός που ζητά να προσχωρήσει στις τάξεις τους έρχεται σε αυτούς ειλικρινά, χωρίς τη σκιά της υποκρισίας και χωρίς την παραμικρή κρυφή σκέψη. Και το σημάδι αυτό είναι οι σχέσεις που έχει κρατήσει με τον αστικό κόσμο. Ο ανταγωνισμός που υπάρχει ανάμεσα στον εργατικό κόσμο και τον αστικό κόσμο εκφράζεται ολοένα και περισσότερο. Κάθε άνθρωπος που σκέφτεται σοβαρά και του οποίου τα συναισθήματα και η φαντασία δεν έχουν αλλοτριωθεί από τη συχνά ασυνείδητη επιρροή των σχετικών σοφισμάτων καταλαβαίνει ότι η επανασυμφιλίωση ανάμεσά τους είναι αδύνατη. Οι εργαζόμενοι θέλουν να επικρατήσει η ισότητα, ενώ οι αστοί θέλουν να διατηρηθεί η ανισότητα. Φυσικά, θα γίνει ή το ένα ή το άλλο. Επίσης, η μεγάλη πλειονότητα των κεφαλαιούχων και των ιδιοκτητών αστών, αυτοί που έχουν το θάρρος να πουν ειλικρινά τι θέλουν, έχουν την ειλικρίνεια να εκφράσουν και τον τρόπο που τους προκαλεί το σημερινό κίνημα της εργατικής τάξης. Αυτοί είναι εχθροί, τόσο αποφασισμένοι όσο και ειλικρινείς. Τους ξέρουμε κι αυτό είναι καλό.

Αλλά υπάρχει μια άλλη κατηγορία αστών, που δεν έχει ούτε την ίδια ειλικρίνεια ούτε το ίδιο θάρρος. Εχθροί της κοινωνικής ανατροπής, που εμείς την αποκαλούμε με όλη τη δύναμη της ψυχής μας ως μια μεγάλη πράξη δικαιοσύνης, αρνούνται ότι αυτή είναι το απαραίτητο σημείο εκκίνησης και η αναγκαία βάση μιας εξισωτικής και ορθολογικής οργάνωσης της κοινωνίας. Όπως κι όλοι οι άλλοι αστοί, θέλουν να διατηρηθεί η οικονομική ανισότητα, αυτή η αιώνια πηγή όλων των υπόλοιπων ανισοτήτων. Την ίδια στιγμή, όμως, παριστάνουν ότι θέλουν, όπως εμείς, την ολοκληρωτική απελευθέρωση του εργαζόμενου και της εργασίας. Υποστηρίζουν με πάθος ισάξιο των πιο αντιδραστικών αστών, την ίδια την αιτία της σκλαβιάς του προλεταριάτου, δηλαδή του διαχωρισμού της εργασίας από την ιδιοκτησία και το Κεφάλαιο, που καταλήγει να γίνεται και διαχωρισμός του κόσμου σε δύο διαφορετικές τάξεις. Κι όμως, παριστάνουν τους απόστολους της σωτηρίας της εργατικής τάξης από τα δεσμά της ιδιοκτησίας και του Κεφαλαίου. Αυταπατώνται ή εξαπατούν; Κάποιοι πράγματι αυταπατώνται με καλή πίστη. Πολλοί εξαπατούν. Και οι περισσότεροι αυταπατώνται και εξαπατούν ταυτόχρονα. Όλοι τους ανήκουν σε αυτή την κατηγορία των ριζοσπαστών αστών και των αστών σοσιαλιστών που συγκρότησαν το Σύνδεσμο για την Ειρήνη και την Ελευθερία. Είναι σοσιαλιστικός αυτός ο Σύνδεσμος; Στην αρχή, κατά τη διάρκεια της πρώτης χρονιάς της ύπαρξής του, όπως είχαμε κιόλας την ευκαιρία να το πούμε, αποστρεφόταν το σοσιαλισμό με φρίκη. Τον περάσμενο χρόνο⁴, στο Συνέδριο της Βέρνης, αρνήθηκε εμφατικά την αρχή της οικονομικής ισότητας. Σήμερα, δισταθόμενος ότι πεθαίνει και στην προσπάθειά του να ζήσει λίγο ακόμα, κατανοώντας ότι καμία πολιτική ύπαρξη δεν είναι πλέον εφικτή χωρίς να θέτει το κοινωνικό ζήτημα, δηλώνει σοσιαλιστικός. Αστικά σοσιαλιστικός, ωστόσο. Που σημαίνει ότι θέλει να λύσει όλα τα κοινωνικά ζητήματα στη βάση της οικονομικής ανισότητας. Θέλει να διατηρήσει τα προνόμια του Κεφαλαίου και των ιδιοκτητών γης και υποστηρίζει ότι θα απελευθερώσει τους εργαζόμενους χωρίς αυτά να τα πειράξει. Με λίγα λόγια, προσπαθεί να δώσει σάρκα στον παραλογισμό. Γιατί το κάνει αυτό; Τι τον οδηγεί στο να επιχειρεί ένα έργο τόσο ασυνάρτητο και στείρο; Δεν είναι τόσο δύσκολο να καταλάβουμε. Ένα μεγάλο τμήμα της αστικής τάξης έχει κουραστεί από το δεσποτισμό και τη στρατοκρατία, που η ίδια εγκαθίδρυσε το 1848 από φόβο για το προλεταριάτο. Θυμηθείτε απλά τις μέρες του Ιούνη, προάγγελο των ημερών του Δεκέμβρη. Θυμηθείτε εκείνο το Κοινοβούλιο που μετά τις ημέρες του Ιούνη καταριόταν και καθύβριζε ομόφωνα, με εξαίρεση έναν άνθρωπο, το λαμπρό και ηρωικό σοσιαλιστή Προυντόν, που μόνος αυτός είχε το θάρρος να θέσει το ζήτημα του σοσιαλισμού σε αυτό το λυσσασμένο κοπάδι συντηρητικών, φιλελεύθερων και ριζοσπαστών αστών. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ανάμεσα στους υβριστές του Προυντόν υπάρχουν κάμποσοι πολίτες που ζουν ακόμα και έχουν σήμερα πια αναβαπτιστεί στις διώξεις του Δεκέμβρη και έχουν μετατραπεί σε μάρτυρες της ελευθερίας. Επομένως, δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι η αστική τάξη στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένης και της ριζοσπαστικής, δεν είναι ο καθαυτός δημιουργός του δεσποτισμού και του μιλιταρισμού, των οποίων τα αποτελέσματα σήμερα οικτίρει. Αφού πρώτα τους χρησιμοποίησε ενάντια στο προλεταριάτο, τώρα θέλει να απαλλαχτεί. Τίποτα πιο φυσικό, αφού το καθεστώς αυτό την ταπεινώνει και την καταστρέφει. Αλλά πώς να απαλλαχθεί; Άλλοτε ήταν γενναία και ισχυρή, είχε τη δύναμη να κατακτά. Σήμερα είναι δειλή και ασθενική, καταπονημένη από την αδυναμία των γερόντων. Αναγνωρίζοντας και η ίδια την αδυναμία της, νιώθει ότι μοναχή της δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Της χρειάζεται λοιπόν μια βοήθεια. Η βοήθεια αυτή μπορεί να έρθει μόνο από το προλεταριάτο. Χρειάζεται λοιπόν να πάρει το προλεταριάτο με το μέρος της.

Αλλά πώς να το κατορθώσει αυτό; Με υποσχέσεις για πολιτική ελευθερία και ισότητα; Είναι λόγια που δεν ακουμπούν πλέον τους εργαζόμενους. Έμαθαν καλά, έπαθαν και κατάλαβαν από τη σκληρή εμπειρία ότι τα λόγια αυτά δε σημαίνουν τίποτα άλλο για αυτούς, πέρα από τη διατήρηση της οικονομικής σκλαβιάς τους. Μιας σκλαβιάς μάλιστα που πολύ συχνά είναι πιο σκληρή από όσο παλιότερα. Αν λοιπόν θέλετε να αγγίξετε την καρδιά των εκατομμυρίων άθλιων σκλάβων της εργασίας, μιλήστε τους για την οικονομική τους απελευθέρωση. Δεν υπάρχει πλέον εργάτης που να μη γνωρίζει ότι εκεί βρίσκεται η μόνη σοβαρή και πραγματική βάση κάθε άλλης απελευθέρωσης. Πρέπει λοιπόν να τους μιλήσεις για την οικονομική μεταρρύθμιση της κοινωνίας. Ε, λοιπόν, είπαν τα μέλη του Συνδέσμου για την Ειρήνη και την Ελευθερία, ας τους μιλήσουμε γι' αυτό και ας δηλώσουμε κι εμείς σοσιαλιστές. Ας τους υποσχεθούμε οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις με την προϋπόθεση, όμως, ότι θα σεβαστούν κι αυτοί από την πλευρά τους τη βάση της αστικής παντοδυναμίας: την ατομική και την κληρονομική ιδιοκτησία, το κέρδος του Κεφαλαίου και την κατοχή της γης. Και ας τους πείσουμε ότι μόνο υπό αυτές τις συνθήκες, που κατά τα άλλα διασφαλίζουν την κυριαρχία σε εμάς και τη σκλαβιά στους εργαζόμενους, μπορεί να απελευθερωθεί η εργασία. Ας τους πείσουμε επίσης ότι για να πραγματοποιηθούν όλες αυτές οι κοινωνικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να προηγηθεί μια πολιτική επανάσταση, αποκλειστικά πολιτική, τόσο κόκκινη που θα τους αρέσει σε

πολιτικό επίπεδο, με κεφάλια που θα πέσουν αν αυτό είναι απαραίτητο, αλλά με απόλυτο σεβασμό στην αγία ιδιοκτησία. Μια επανάσταση, με μια λέξη, απολύτως γιακωβίνικη, που θα μας καταστήσει κυρίαρχους της κατάστασης. Και όταν πια θα είμαστε κυρίαρχοι, θα δώσουμε στους εργάτες ό,τι μπορούμε και ό,τι θέλουμε. Αυτό είναι ένα αλάνθαστο κριτήριο για να μπορούν οι εργάτες να αναγνωρίσουν έναν ψευδο-σοσιαλιστή, έναν αστό σοσιαλιστή: Αν μιλώντας τους για την επανάσταση ή τον κοινωνικό μετασχηματισμό υποστηρίζει ότι ο πολιτικός μετασχηματισμός πρέπει να προηγηθεί του οικονομικού. Αν αρνείται ότι αυτά τα δύο πρέπει να γίνουν ταυτόχρονα ή ακόμη ότι η πολιτική επανάσταση δεν πρέπει να είναι τίποτα άλλο πέρα από την άμεση εφαρμογή της απόλυτης κοινωνικής ανατροπής, τότε καλό είναι να του γυρίσει την πλάτη. Δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένας ανόητος ή αλλιώς ένας υποκριτής εκμεταλλευτής.

IV

Η Διεθνής Ένωση των Εργαζομένων για να παραμείνει πιστή στις αρχές της και για να μην αποκλίνει από το μοναδικό δρόμο που μπορεί να την οδηγήσει στο σωστό λιμάνι, πρέπει να προφυλαχθεί από τις επιρροές των δύο τύπων αστών σοσιαλιστών. Τους οπαδούς της πολιτικής αστικής τάξης, συμπεριλαμβανομένων και των αστών επαναστατών, και αυτούς της αστικής συνεργασίας, τους λεγόμενους πρακτικούς ανθρώπους. Ας δούμε αρχικά τους πρώτους. Η οικονομική απελευθέρωση, το είπαμε και προηγουμένως, είναι η βάση κάθε άλλης απελευθέρωσης. Η φράση αυτή συνοψίζει την πολιτική της Διεθνούς. Πράγματι, διαβάζουμε στο Καταστατικό μας την ακόλουθη διακήρυξη: «Η υποδούλωση της εργασίας στο Κεφάλαιο είναι η πηγή κάθε πολιτικού, ηθικού και υλικού εξαναγκασμού και για το λόγο αυτό η οικονομική απελευθέρωση των εργαζομένων είναι ο μεγάλος στόχος στον οποίο πρέπει να υποταχθεί ολόκληρο το πολιτικό κίνημα». Εννοείται ότι κάθε πολιτικό κίνημα που δεν έχει ως αντικείμενο την άμεση, οριστική και πλήρη οικονομική απελευθέρωση των εργαζομένων και δεν έχει κάνει λάβαρό της με τρόπο ξεκάθαρο και αποφασιστικό την αρχή της οικονομικής ισότητας, δηλαδή την πλήρη απόδοση του Κεφαλαίου στην εργασία και την κοινωνική ανατροπή, είναι αστικό. Και ως τέτοιο πρέπει να αποκλείεται από τη Διεθνή. Πρέπει επίσης να αποκλείεται και να αποβάλεται χωρίς έλεος η πολιτική των δημοκρατών ή των σοσιαλιστών αστών που όταν διακηρύσσει ότι «η πολιτική ελευθερία είναι η αναγκαία συνθήκη για την οικονομική απελευθέρωση» εννοεί το εξής: Οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις ή επαναστάσεις πρέπει να προηγηθούν των οικονομικών μεταρρυθμίσεων ή επαναστάσεων. Οι εργάτες πρέπει επομένως, υποστηρίζουν, να συμμαχήσουν με τους λιγότερο ή περισσότερο ριζοσπάστες αστούς για να πετύχουν μαζί τους τις πρώτες, χωρίς να πραγματοποιήσουν έπειτα εναντίον τους τις δεύτερες. Διαμαρτυρόμαστε ανοιχτά ενάντια σε αυτή την καταστροφική θεωρία που καταλήγει να μετατρένει τους εργάτες για ακόμη μία φορά σε όργανα ενάντια στον ίδιο τους τον εαυτό, πριν τους παραδώσει ξανά στην εκμετάλλευση των αστών. Το να κατακτήσεις πρώτα την πολιτική ελευθερία, ένα μόνο πράγμα μπορεί να σημαίνει. Ότι την κατακτάς αρχικά μόνη της, αφήνοντας -τουλάχιστον κατά τις πρώτες ημέρες- τις οικονομικές και τις κοινωνικές σχέσεις στην κατάσταση που βρίσκονται. Δηλαδή, τους ιδιοκτήτες και τους καπιταλιστές στον αναιδή πλούτο τους και τους εργαζόμενους στη φτώχεια τους. Αλλά, μας λένε, όταν κατακτηθεί αυτή η πολιτική ελευθερία θα χρησιμεύσει στους εργαζόμενους ως όργανο για να κατακτήσουν αργότερα την ισότητα ή την οικονομική δικαιοσύνη. Η ελευθερία, πράγματι, είναι ένα υπέροχο και πανίσχυρο όργανο. Το θέμα είναι να δούμε αν οι εργαζόμενοι θα μπορούν πραγματικά να τη χρησιμοποιήσουν, αν θα είναι πραγματικά στην κατοχή τους ή αν, όπως συνέβαινε πάντα μέχρι τώρα, η πολιτική τους ελευθερία δε θα αποδειχθεί ένας μύθος, ένα φάντασμα. Ένας εργάτης, στη σημερινή του οικονομική κατάσταση, αν του μιλούσαμε για την πολιτική ελευθερία, δε θα είχε άδικο να απαντήσει με το ρεφρέν ενός πολύ γνωστού τραγουδιού:

Μη μιλάτε για ελευθερία

Η φτώχεια είναι η σκλαβιά 5

Και πραγματικά, πρέπει να είναι κανείς ερωτευμένος με τις αυταπάτες για να φανταστεί ότι ένας εργαζόμενος, στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση που βρίσκεται αυτήν τη στιγμή, μπορεί να επωφεληθεί σοβαρά με το να κάνει σημαντική χρήση της πολιτικής του ελευθερίας. Του λείπουν δύο μικρά πράγματα για να το κάνει: ο χρόνος και τα μέσα. Εξάλλου, δεν το είδαμε στη Γαλλία μετά την επανάσταση του 1848; Και δεν ήταν τάχα αυτή η επανάσταση ό,τι πιο ριζοσπαστικό θα μπορούσαμε να ζητήσουμε σε πολιτικό επίπεδο; Οι γάλλοι εργάτες δεν ήταν ούτε αδιάφοροι ούτε βλάκες, αλλά παρά την εκτεταμένη γενική ψήφο, η πρωτοβουλία έμεινε στους αστούς. Γιατί; Γιατί τους έλειπαν τα υλικά μέσα που είναι απαραίτητα προκειμένου η πολιτική ελευθερία να γίνει πραγματική. Γιατί παρέμειναν σκλάβοι της αναγκαστικής -από

την πείνα- εργασίας. Την ίδια ώρα οι αστοί, ριζοσπάστες, φιλελεύθεροι ή ακόμα και συντηρητικοί, πήγαιναν και έρχονταν, δρούσαν, μιλούσαν, έπρατταν και συνωμοτούσαν ανοιχτά. Οι μεν, δημοκράτες της προηγούμενης μέρας, χάρη στα λεφτά τους και την κερδοφόρα αστική θέση τους. Οι δε, μετανοημένοι της επόμενης μέρας, χάρη στα αποθέματα του Κράτους, που τα είχαν κρατήσει φυσικά για λογαριασμό τους και τα είχαν μεγαλώσει περισσότερο από ποτέ. Ξέρουμε ποιο ήταν το αποτέλεσμα. Πρώτα οι μέρες του Ιούνη. Μετά, ως αναπόφευκτη συνέπεια, οι μέρες του Δεκέμβρη. Αλλά, θα μας πούνε, πλέον οι εργαζόμενοι είναι σοφότεροι χάρη στην εμπειρία τους. Δε θα στηρίζουν πλέον τους αστούς για τις Συντακτικές Συνελεύσεις και τα Κοινοβούλια, θα στηρίζουν τους απλούς εργάτες. Όσο φτωχοί κι αν είναι, θα μπορούν να δίνουν τις απαραίτητες συμβουλές και κατευθύνσεις στους βουλευτές τους. Ξέρετε ποιο θα είναι το αποτέλεσμα; Οι εργάτες βουλευτές, διακτινισμένοι ξαφνικά στην αστική ατμόσφαιρα, σε ένα περιβάλλον εντελώς αστικών πολιτικών ιδεών, έχοντας πάψει στην πραγματικότητα να είναι εργάτες και έχοντας μεταβληθεί σε άνθρωποι του Κράτους, θα γίνουν αστοί. Και μάλιστα, πιο αστοί κι από τους ίδιους τους αστούς. Κι αυτό γιατί δεν είναι οι άνθρωποι που κάνουν τις κοινωνικές θέσεις. Το αντίθετο. Είναι η κοινωνική θέση που κάνει τον άνθρωπο. Και γνωρίζουμε από την εμπειρία μας ότι οι αστοί εργάτες δεν είναι ούτε λιγότερο εγωιστές από τους αστούς εκμεταλλευτές, ούτε λιγότερο ολέθριοι για την Ένωση από τους σοσιαλιστές αστούς, ούτε λιγότερο ματαιόδοξοι και καταγέλαστοι από τους αστούς που αγοράζουν τίτλους ευγενών. Ότι κι αν κάνουμε κι ό,τι κι αν πούμε, όσο ο εργαζόμενος μένει βυθισμένος στη σημερινή του κατάσταση, δεν υπάρχει γι' αυτόν καμία δυνατή ελευθερία. Κι όσοι τον καλούν να κατακτήσει τις πολιτικές του ελευθερίες χωρίς να αγγίξει πρώτα το καυτό ζήτημα του σοσιαλισμού, χωρίς να προφέρει την έννοια της κοινωνικής ανατροπής που κάνει τους αστούς να χλωμιάζουν, του λένε στην πραγματικότητα το εξής: Κατέκτησε εσύ αυτήν την ελευθερία για λογαριασμό μας για να τη χρησιμοποιήσουμε κατόπιν εναντίον σου. Θα μας πουν ότι οι ριζοσπάστες αστοί -τουλάχιστον αυτοί- είναι ειλικρινείς και καλών προθέσεων. Δεν υπάρχει όμως καμία ειλικρίνεια και καμία καλή διάθεση που να αντέχει στην επιρροή της κοινωνικής θέσης. Κι αν, όπως είπαμε ήδη, ακόμα και οι εργάτες που θα βρίσκονταν σε μια ανάλογη θέση θα κατέληγαν αναπόφευκτα αστοί, πολύ περισσότερο θα παρέμεναν αστοί οι αστοί που διατηρούν την κοινωνική τους θέση.

Αν ένας αστός παρακινημένος από ισχυρό πάθος για τη δικαιοσύνη, την ισότητα και την ανθρωπιά θέλει σοβαρά να δουλέψει για την απελευθέρωση του προλεταριάτου, ας ξεκινήσει κόβοντας κάθε πολιτικό και κοινωνικό δεσμό, κάθε σχέση συμφέροντος ή πνευματική ή καρδιάς ή ματαιοδοξίας με τη μπουρζουαζία. Ας καταλάβει πρώτα ότι καμία συμφιλίωση δεν είναι δυνατή ανάμεσα στο προλεταριάτο και σε αυτή την τάξη. Ότι ζώντας από την εκμετάλλευσή του, η τάξη αυτή είναι ο φυσικός εχθρός του προλεταριάτου. Αφού γυρίσει ολοκληρωτικά την πλάτη στον αστικό κόσμο, ας έρθει μετά να παραταχθεί πίσω από τις σημαίες του προλεταριάτου, πάνω στις οποίες είναι γραμμένες αυτές οι λέξεις: «Δικαιοσύνη, Ισότητα και Ελευθερία για όλους. Κατάργηση των τάξεων μέσω της οικονομικής εξίσωσης όλων. Κοινωνική ανατροπή». Τότε θα είναι καλοδεχούμενος. Όσο για τους αστούς σοσιαλιστές, που θα έρθουν κι αυτοί -όπως και οι εργάτες αστοί- να μας μιλήσουν για συμφιλίωση ανάμεσα στην αστική πολιτική και το σοσιαλισμό των εργαζομένων, μόνο μια συμβουλή έχουμε να δώσουμε: να τους γυρίσουμε την πλάτη. Γιατί οι αστοί σοσιαλιστές προσπαθούν σήμερα, με δόλωμα το σοσιαλισμό, να οργανώσουν μια μεγάλη εργατική εξέγερση προκειμένου να κατακτήσουν την πολιτική ελευθερία. Μια ελευθερία που, όπως είδαμε, δε θα χρησίμευε σε κανέναν άλλον εκτός από την ίδια την αστική τάξη. Γιατί οι εργατικές μάζες, αποκτώντας συνείδηση της θέσης τους, φωτισμένες και οδηγημένες από τις αρχές της Διεθνούς, θα οργανωθούν σε μια πραγματικά ισχυρή δύναμη, όχι σε εθνικό αλλά σε διεθνές επίπεδο. Όχι για τις υποθέσεις των αστών αλλά για τις δικές τους υποθέσεις. Άλλωστε, για να πραγματοποιηθεί ακόμα κι αυτό το ιδανικό των αστών για απόλυτη πολιτική ελευθερία μέσα στους δημοκρατικούς θεσμούς, θα χρειαζόταν μια επανάσταση. Και καμία επανάσταση δεν μπορεί να θριαμβεύσει με άλλον τρόπο εκτός από τη δύναμη του λαού. Πρέπει λοιπόν ετούτη η δύναμη, αντί να χρησιμοποιηθεί για να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά για λογαριασμό των αστών, να σημάνει το θρίαμβο της υπόθεσης του λαού, την υπόθεση όλων εκείνων που εργάζονται ενάντια σε όλους εκείνους που εκμεταλλεύονται την εργασία. Η Διεθνής Ένωση των Εργαζομένων, πιστή στις αρχές της, δε θα βοηθήσει καμία πολιτική εξέγερση που δε θα έχει ως άμεσο στόχο την απόλυτη οικονομική απελευθέρωση των εργαζομένων. Και κάτι τέτοιο σημαίνει την κατάργηση της αστικής τάξης ως διαφορετικής οικονομικής τάξης από τη μάζα του λαού. Και δε θα βοηθήσει, επίσης, η Διεθνής καμία επανάσταση που από την πρώτη της μέρα, από την πρώτη της ώρα κιόλας δε θα σηκώσει τη σημαία του κοινωνικού μετασχηματισμού. Οι επαναστάσεις όμως δεν προσχεδιάζονται. Δε γίνονται με το έτσι θέλω, ούτε από τα άτομα ούτε ακόμη κι από τις πιο ισχυρές ενώσεις. Ανεξάρτητα από κάθε θέληση, προκαλούνται πάντοτε από τη δύναμη των γεγονότων. Μπορούμε να τις προβλέψουμε, κάποιες φορές διαισθανόμαστε ότι πλησιάζουν, αλλά ποτέ δεν μπορούμε να επιταχύνουμε την έκρηξή τους. Πεισμένοι γι' αυτό, κάνουμε την εξής ερώτηση: Ποια είναι

λοιπόν η πολιτική που πρέπει να ακολουθήσει η Διεθνής κατά τη διάρκεια αυτής της μικρότερης ή μεγαλύτερης περιόδου που μας χωρίζει απ' αυτή την τρομερή κοινωνική επανάσταση προς την οποία οδεύει ο σημερινός κόσμος; Αγνοώντας κάθε εθνική ή τοπική πολιτική (όπως άλλωστε επιβάλλει το καταστατικό μας), θα δώσει οικονομική σημασία στις εργατικές ταραχές που θα ξεσπάσουν σε κάθε χώρα. Θα θέσει ως στόχους τη μείωση του χρόνου εργασίας και τις αυξήσεις των μισθών. Και θα χρησιμοποιήσει ως μέσα τις ενώσεις των εργαζομένων και τη δημιουργία ταμείων αντίστασης. Θα προπαγανδίσει τις αρχές της, γιατί οι αρχές της είναι η πιο καθαρή έκφραση των συλλογικών συμφερόντων των εργατών όλου του κόσμου. Και είναι αυτές που δίνουν στην Ένωση τη ζωτική της δύναμη. Θα προπαγανδίσει τις αρχές της πλατιά, προκειμένου κάθε εργαζόμενος βγαίνοντας από τον πνευματικό και ηθικό λήθαργο, στον οποίον τον κρατούν, και αποκτώντας συνείδηση της κατάστασής του, να ξέρει πλέον καλά τι πρέπει να κάνει και υπό ποιες συνθήκες θα κατακτήσει τα δικαιώματά του. Θα προπαγανδίσει τις αρχές της με ενεργητικότητα και με ειλικρίνεια γιατί ακόμα και μέσα στην ίδια τη Διεθνή συναντάμε συχνά επιρροές που τείνουν να περιφρονούν τις αρχές μας. Που τις θεωρούν άχρηστες θεωρίες και επιχειρούν να οδηγήσουν τους εργαζόμενους στην πολιτική, οικονομική και θρησκευτική κατήχηση της μπουρζουαζίας. Τέλος, θα απλωθεί και θα οργανωθεί πέρα από τα σύνορα των χωρών, προκειμένου, όταν πια η επανάσταση ξεσπάσει οδηγημένη από τη δύναμη των πραγμάτων, να βρεθεί μια πραγματική δύναμη που να ξέρει τι να κάνει και εξίσου ικανή να την κυριεύσει και να της δώσει μια πραγματικά σωτήρια κατεύθυνση για το λαό. Μια σοβαρή διεθνής οργάνωση των εργατικών ενώσεων όλων των χωρών, ικανή να αντικαταστήσει το Κράτος και την αστική τάξη που φεύγουν. Τελειώνουμε αυτή την πιστή αναφορά της πολιτικής της Διεθνούς αναδημοσιεύοντας την τελευταία παράγραφο του καταστατικού μας: «Το κίνημα που αναπτύσσεται ανάμεσα στους εργάτες των πιο βιομηχανοποιημένων χωρών της Ευρώπης, με τις ελπίδες που γεννά, μας προειδοποιεί να μην ξανακάνουμε τα ίδια λάθη».

Από το βιβλίο «ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΕΝΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΟΛΩΝ» των εκδόσεων «ΚΑΙΝΑ ΔΑΙΜΟΝΙΑ»

Σημειώσεις:

1. Στμ: Εφημερίδα που κυκλοφορούσε στη Γενεύη, προσκείμενη στη Διεθνή.
2. Στμ: Μέλος της Διεθνούς στη Γενεύη, αντίπαλος των ελευθεριακών.
3. Στμ: Αναφέρεται σε τεύχη του περιοδικού L' Egalite [Η Ισότητα], που εξέδιδε το τμήμα της Διεθνούς στη Γενεύη και απηχούσε κυρίως ελευθεριακές θέσεις.
4. Στμ: Εννοεί το 1868
5. Από την ποιητική συλλογή Τα παραμύθια του Πιερ Λασαμποντί που κυκλοφόρησε το 1848 στο Παρίσι.

This entry was posted in [ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ](#).